

Solin – sigurnost od antike do danas

Od Delmata i Rimljana do Avara, Mlečana, Turaka i Hrvata, od drevne Salone do današnjeg populacijski najmlađega grada u Hrvatskoj, Solin je često bio u središtu zbivanja i burnih povijesnih previranja. Možda baš zato njegovi stanovnici danas toliko cijene osobnu sigurnost, ali i sigurnost svojih gostiju... Konferencija Sigurnost gradova stoga nikako nije mogla stići na savršenije i bolje mjesto

[Slobodan Marendić, Marko Matijević]

Čovjek je još u prapovijesti zaposeo prostor podno južnih obronaka nevelike planine, danas zvanе Kozjak. U plodnoj dolini koju napa izdašna rijeka Jadro, uz pitomu obalu morskoga zaljeva, život neprekinuto traje od najstarijih vremena. Arheološki ostaci svjedoče da su Delmati, jedno od ilirskih plemena, na području današnjeg Solina razvili živu trgovinu s grčkim kolonizatorima Jadrana. Za tim prostorom kasnije posežu i Rimljani, pokoravaju Delmate te šire vlast i na ovom dijelu istočne jadranske obale. Uz ušće se rađao grad koji će po latinskom nazivu rijeke, Salon, dobiti ime Salona. Grad se razvija postupno: podižu se teatar, amfiteatar, terme, forum, bazilike, hramovi... Salona postaje upravno sre-

dište – glavni grad rimske provincije Dalmacije. Jak razvoj doživljava u Dioklecijanovo doba, krajem 3. stoljeća, kada dobiva epitet felix, sretna Salona. U to se doba u Saloni širi i postupno jača kršćanska zajednica. Ona se u početku tajno sastaje u privatnim kućama, doživljava i preživljava progone. Mnogi kršćani mučeništvom svjedoče svoju vjeru. Razvija se kult mučenika, desetorica su poznata po imenu, a do danas su u kultu Dujam, Anastazije (Stoš), Feliks i Venancije. Kršćanska se vjera u Saloni razbuktava nakon Milanskog edikta. Vjerski život na izmaku antike ostavlja niz tragova u graditeljskoj baštini, u prvom redu katedralni sklop s dvjema bazilikama, krstionicom i biskupskom palačom.

Grad je već na zalazu kad oko 640. g. dolaze Avari sa Slavenima, osvajaju ga i ruše. Tada u ovaj kraj stižu Hrvati, nase-

ljavaju se izvan staroga rimskog grada te u suživotu s preostalim starosjediteljima prihvaćaju kršćanstvo. Njihove samostojne zajednice ujedinjuju se u državu. Od 9. do 11. stoljeća više se hrvatskih vladara povezuje sa Solinom: knez Trpimir obnavlja samostan u Rižinicama, kraljica Jelena (Helena) podiže crkve na Gospiću otoku gdje će biti i pokopana uz druge vladare, kralj Zvonimir kruni se u Crkvi sv. Petra i Mojsija...

Krajem 11. st. prijestolnica hrvatskih vladara prelazi iz Solina u Knin, a Solin se od negdašnje metropole i kraljevskog sjedišta pretvara u skup selâ i zaselaka čija će polja u idućim stoljećima postati poprište žestokog boja domaćih moćnika te Mlečana i Turaka. I Turci i Mlečani u Solinu podižu utvrde. Solinska rijeka postaje granica splitskog i kliškog područja, a kada Turci 1537. zauzmu Klis, rije-

Ugledavajući se na uspješnu europsku praksu, Solinjani svojom upornošću kroz partnerske odnose svih zainteresiranih strana nastoje oživjeti vlastitu viziju Solina - grada sigurnog odrastanja

ka postaje granicom mletačkog i turskog posjeda. Nakon tih stoljetnih borbi Solin je opustošen, a turskog ropstva oslobađa se sredinom 17. st. Njegovi novi gospodari Mlečani naseljavaju napušteno područje stanovništvom iz okolice Drniša.

Novi Solinjani obrađuju polja i uzgajaju stoku, a skromne zaseoke dižu na rubovima davno porušenog antičkoga grada i uz rijeku. No Solin se ni po čemu neće razlikovati od brojnih dalmatinskih naselja svoga doba te će, dijeleći sudbinu šireg područja nakon mletačke vlasti, preživjeti francusku i austrijsku upravu.

Početak 20. stoljeća na kozjačkim padinama otkrivene su bogate zalihe lapora. Solin zahvaća industrijalizacija: niču cementare, tupinolomi izjedaju Kozjak, a uz Jadran se podižu naftna skladišta. Idilični krajobraz nepovratno je uništen, velik se danak plaća napretku. Solin će sve do pred kraj 20. stoljeća biti tek industrijsko predgrađe Splita, u kojemu će, nasuprot turobnih tvorničkih dimnjaka, stajati materijalni ostaci bogate povijesti, otkriveni marom domaćih i stranih istraživača.

Nakon osamostaljenja hrvatske države Solin opet stječe status grada. Negdašnji solinski zaseoci povezani novogradnjama te Vranjic, Mravince i Kučine čine jedinstveno naselje koje početkom 21. stoljeća broji 20.000 stanovnika. Suvremeni Solin povezuje tradiciju antičke i starohrvatske organizirane zajednice s dostignućima modernog življenja.

Sinergija obiteljskih kuća i naselja stambenih zgrada nadasve bezbrižna dječja igra u ovom populacijski najmađem gradu u Hrvatskoj, čini današnje Solinjane stanovnicima sretnoga grada uz Jadro. Solinjani kvalitetu življenja promatraju kroz interakciju situacijske prevencije, osmišljene intervencije u prostoru i izgradnju socijalne infrastrukture. Vijeće za prevenciju kriminaliteta odgovor je svih partnera na izazove sigurnosti u organiziranoj zajednici.

Organizirani pristup prevenciji kriminaliteta, posebice prioritetima sigurnosti od izravnog utjecaja na kvalitetu življenja, rezultirao je i izradom Strategije za unaprjeđenje prevencije kriminaliteta i razvoja sigurnosti kao kvalitete u zajednici 2012. - 2014. Ugledavši se tako na uspješnu međunarodnu praksu, Solinjani dosljednošću i upornošću u partnerskom okruženju nastoje oživjeti vlastitu viziju: Solin - grad sigurnoga odrastanja. ■

Aktivno Vijeće za prevenciju i jedini hrvatski član EFUS-a

Solinsko Vijeće za prevenciju kriminaliteta, osnovano odlukom Gradskog vijeća, organizirano djeluje od siječnja 2007. Od samog početka partneri u Vijeću ističu potrebu usklađenog razvoja prevencije kroz dizajniranje okoliša, situacijske prevencije i razvoja socijalne infrastrukture. Uz niz planiranjem sigurnosti osmišljenih zahvata na uređenju javnih površina i školskim prilazima, otvaranjem Centra za djecu, mlade i obitelji na inicijativu Vijeća, ostvareni su preduvjeti za ostvarenje projekata s elementima prevencije i sigurnosti.

Promičući kulturu sigurnosti kroz ulogu lokalne zajednice, solinsko Vijeće za prevenciju uz članstvo u EFUS-u od 2008., prisutno je na konferenciji "Sigurnost gradova" od 2009., a te je godine nadležno ministarstvo Solin proglasilo i gradom – prijateljem obitelji. U rujnu 2010. gradonačelniku je zbog doprinosa u razvoju sustava prevencije uručena i zahvalnica PU splitsk-dalmatinske.

Implementacija videonadzora javnih površina, prema prijedlogu Vijeća nastalom kao rezultat suradnje na relaciji Grad – policijska postaja – privatna zaštita, jedan je od ciljeva iz Strategije za unaprjeđenje prevencije kriminaliteta i razvoj sigurnosti kao kvalitete u zajednici 2012.-2014. Iskustva i rad solinskog Vijeća dosad su predstavljani i u dva stručna zbornika radova međunarodne konferencije "Menadžment i sigurnost" (2009. i 2010.), a redovito se održava i web-stranica sa svim najavama i rezultatima aktivnosti Vijeća (www.solin.hr)

